

ENIGE PRACTISCHE VERZAMELTIPS

door BOB ENTROP

Het veldwerk vraagt naast een goede uitrusting van allerlei verzamelmaterialen ook een bepaalde techniek, welke in de loop der verschillende verzamelreizen steeds beter ontwikkeld wordt. De verzameltechniek verschilt per reis vaak in kleine details, omdat elke verzameltocht zo zijn eigen karakter heeft.

Het maakt namelijk nogal een verschil of de verzamelactiviteiten vanuit een vaste basis, b.v. een marien biologisch laboratorium, georganiseerd worden of dat we een trektocht maken, waarbij meerdere locaties bezocht worden. In het eerste geval kan, gebruik makend van de outillage van een laboratorium, een bepaalde hoeveelheid schoonmaakmaterialen thuis gelaten worden, terwijl in het tweede geval alle werkzaamheden van het schoonmaken van de vangsten en het verder verwerken rond de tent of caravan moeten gebeuren.

VOOR STROMEND WATER NAAR DE CAMPING

Persoonlijk heb ik een enorme weerzin tegen campings, die voor mij — ik leerde het kamperen in echte woudloperstijl — steeds meer het karakter gaan krijgen van kampen voor ontheemden. Indien echter na een dag van flink verzamelen de oogst gekookt, gespoeld, schoongemaakt en van slijk en vuil ontdaan moet worden, zijn we wel op een bezoek aan een camping aangewezen, omdat we daar volop van stromend water gebruik kunnen maken. Vooral als de reis enkele weken in beslag gaat nemen en we door warme streken reizen, is het wel uitermate plezierig de vondsten zo zorgvuldig mogelijk schoon te kunnen maken. De geringste achtergebleven dierlijke resten trekken zeer spoedig vliegen aan, terwijl ook de geur in wagen of caravan er niet op vooruit gaat. Ik weet dat een goed verzamelaar geen of een slechte neus heeft voor dergelijke geurtjes, maar de andere tochtgenoten blijken ze wel te ruiken.

Het schoonmaakproces wordt met behulp van stromend water ook aanzienlijk bekort in vergelijking met wanneer alles met een watertank van 10 of 20 liter moet gebeuren. Ik herinner mij nog hoe wij eens tijdens een trektocht door Marokko gebruik hebben gemaakt van een soort dorpspomp waar het water continue stroomde. Het was een verademing de gehele oogst van de laatste week onder die pomp een goede schoonmaakbeurt te geven.

VOORLOPIGE CONSERVERING

Dikwijls ontbreekt de tijd om de gehele vangst van een dag volkomen collectieklaar te conserveren. Het verwijderen van slakken uit hun huisjes is niet alleen een tijdrovende, maar vaak ook onbevredigende bezigheid. Heel vaak blijven er restjes (de lever) van het dier diep in de horen achter. Deze moeten we zo snel mogelijk conserveren, want daarop komen de vliegen af. Nadat zo veel mogelijk van de slak uit de horen is verwijderd stoppen we een wattenprop gedrenkt in een 4% formalineoplossing zo diep mogelijk in de horen. Daarop komt een tweede droge prop watten,

waarop het operculum geplakt wordt. Het operculumplakken kan natuurlijk ook thuis gebeuren. Stop dan het operculum in de horen en sluit hem met een droge wattenprop af.

Bestaat de vangst uit kleinere soorten gastropoden zoals *Thais*, *Ocenebra*, *Gibbula*, *Littorina* e.d., welke men eventueel thuis serieuzer wil conserveren, dan handel ik als volgt.

De schelpen eerst lekker van slik en zand schoonspelen en vervolgens enkele uren in zoetwater laten staan. De dieren trekken zich dan niet zo ver in de schelp terug. Er blijft meestal nog ruimte tussen operculum en schelp open. Na enkele uren de slakken overbrengen in 4% formaline al of niet voorzien van wat Borax. Borax (± 20 gram per liter formaline van 4%) werkt neutraliserend op het zure karakter van de formaline, die anders op de lange duur schadelijk op de kleuren van de schelp zou gaan inwerken.

In de formaline kunnen de dieren blijven tot we weer thuis zijn. Dan kunnen eventueel nog de dieren verwijderd worden, alhoewel dit bij kleine soorten niet eens noodzakelijk is. Deze verdrogen geheel en verspreiden echt geen hinderlijke stank meer.

Reist U per vliegtuig, schenk dan voor het vertrek de formaline uit de potten of de plasticzakjes. De schelpen worden dan gewoon vochtig vervoerd, hetgeen kilo's kan schelen.

HOUDT HET ETIKET DROOG

In elk plasticzakje of potje met de vondsten van een bepaalde locatie moet natuurlijk een vindplaatsetiket ingesloten worden. Om dit droog en dus leesbaar te houden stop ik het etiket in een goed sluitend verzamelbuisje. Vooral wanneer U op veel locaties verzamelt is dit een goede methode om de verschillende vondsten uit elkaar te houden. Een andere methode is plastic verzamel-potten te gebruiken die voorzien zijn van een insluitdeksel onder de schroefdop. Hierin kunt U het losse etiket opbergen of eventueel een zelfklevend etiket plakken. Een los etiket is handiger. Wanneer de inhoud uit de pot gehaald wordt om verder bewerkt te worden, verhuist het etiket gelijk mee. Zijn de schelpen gereed voor de collectie dan wordt het officiële collectie-etiket gemaakt.

- A — gazen plastic zak met schelpen
- B — plastic pot met plaketiket in het insluitdeksel
- C — plastic pot met los etiket in het insluitdeksel
- D — plastic zakje met schelpen en vindplaatsetiket in buisje
- E — ringband met lijsten van veldwerk materiaal

LICHTGEWICHT VERZAMELTAS

In de handel zijn boodschappentassen vervaardigd van plasticgaas. Deze zijn licht, sterk, tot een klein pakje op te rollen en uitstekend te gebruiken bij het verzamelen van schelpen, wieren, krabben e.d. Aan het eind van de excursie kunt U de gehele vangst gemakkelijk snel van het meeste zand en slijk reinigen door de zaak enige malen in het water op en neer te bewegen. Ze hebben felle kleuren. Kies geel of rood. Dat maakt het gemakkelijk de tas in het veld te herkennen, als die ergens is blijven staan.

GETIJDENTABELLEN GRATIS

Wie in Bretagne met zijn enorme eb- en vloedverschillen gaat verzamelen, is noodzaak zijn dagindeling van opstaan, maaltijden e.d. geheel te laten bepalen door de perioden van laagwater.

In grote kustplaatsen — ik kreeg ze bij de V.V.V. in Morlaix — liggen bij de V.V.V.-kantoren gratis hoog- en laagwatertabellen op U te wachten. Het zijn reclameuitgaven van het dagblad Ouest France. Ook op openbare plaatsen als havenkantoren en vismarkten e.d. zijn vaak hoog- en laagwatertabellen aangebracht en anders kan men U zeker inlichten waar ze verkrijgbaar zijn.

BIJ DE SUPERMARKT

Moet tenslotte aan het eind van de vakantie alles ingepakt worden en heeft U gebrek aan dozen, duik dan even een supermarkt in, waar dozen in alle afmetingen letterlijk voor het grijpen liggen.

EEN MATERIALENLIJST

Vast en zeker kwam U tijdens een reis wel eens tot de ontdekking iets vergeten te zijn. U kwam met dit of dat onthand te zitten. Noteert U dit even en schrijf het thuis bij op uw lange materialenlijst.

In de loop van de jaren heeft mijn lijst daardoor een zekere volledigheid bereikt en naar onderwerp gerangschikt omvat hij alle uitrustingsstukken voor kleine en grote vangreizen. Getypt op stevig papier en geschoven in 17 gaats plasticmappen, kunt U zo'n lijst in Uw Vita Marinamap onder het onderwerp: Veldwerk opbergen.

Het waren weer een paar losse verzameltips, uit de praktijk geboren, waarmee U naar ik hoop weer uw voordeel kunt doen.

Heeft U soortgelijke tips. Meldt ze aan de redactie. Wij verwerken ze wel in een kort artikelletje.

MAAKT U STERK
VOOR HET VELDWERK
DOOR U TE ALLEN TIJDE
GOED VOOR TE BEREIDEN